

ŻEŃSKIE IMIONA WŁASNE W POLSKICH I UKRAIŃSKICH PAREMIACH

Iryna SZKICKA

doktor habilitowany nauk filologicznych, profesor Katedry Działalności

Informacyjnej i Socjokulturowej

Zachodnioukraiński Uniwersytet Narodowy

ul. Lwowska, 11, Tarnopol

ORCID: 0000-0002-0252-8111

i.shkitska@gmail.com

W artykule przeprowadzono analizę porównawczą polskich i ukraińskich jednostek paremiologicznych zawierających żeńskie imiona własne. Ukazano wielofunkcyjność żeńskich antroponimów jako komponentów przysłów i powiedzeń ludowych, rekonstruując ich funkcje: nominatywną, symboliczną oraz wartościującą, a także ich rolę w eksplikacji stereotypów kulturowych i ocen moralnych. W zasobach paremiologicznych obu porównywanych języków imiona własne służą typizacji cech charakteru kobiet, przy czym atrybuty negatywne zdecydowanie dominują nad pozytywnymi.

Najwyższą frekwencją odznaczają się przysłowia i powiedzenia, w których żeńskie imię własne konotuje cechy związane z brakiem mądrości, niezaradnością bądź brakiem gospodarności, a także lekkomyślnością i rozwiązłością. W materiale ukraińskim właściwości te reprezentowane są z większą intensywnością (odpowiednio: 21%, 17%, 12%) w stosunku do paremii polskich (17%, 12%, 10%).

Zarówno w polskim, jak i ukraińskim materiale paremiologicznym szeroko reprezentowane są formy zdrobnienia oraz zgrubienia imion żeńskich, pełniące funkcje stylistyczno-ekspresywne. W obrębie badanych jednostek wyodrębniono typologię struktur kontrastowych: genderowo heterogenicznych, podkreślających interakcję między osobami płci przeciwnej, oraz genderowo homogenicznych, w których zestawiane są odmienne wizerunki kobiet. Materiał badawczy obu języków zawiera przysłowia, w których imiona żeńskie współwystępują z imionami męskimi, odzwierciedlając harmonijną bądź konfliktową interakcję międzypłciową.

Materiał ukraiński rejestruje szersze spektrum nominacji żeńskich, obejmujące formy patronimiczne oraz przydomki utworzone od imion męskich, co egzemplifikuje patriarchalny model definiowania tożsamości kobiety poprzez relację z mężem lub ojcem. Z kolei zasób frazeologiczno-paremiologiczny języka polskiego poświadcza wykorzystanie nazwisk żeńskich jako symbolicznych markerów określających cechy charakteru, wzorce zachowań czy role społeczne. Tego typu nominacje pełnią funkcję

generalizacji i typizacji, przekształcając konkretne imię lub nazwisko w nośnik stereotypowej cechy.

Słowa kluczowe: imiona własne, język polski, język ukraiński, językoznawstwo porównawcze, kategoria oceny, kultura, paremie, przysłowia i powiedzenia o kobietach.

ВЛАСНІ ІМЕНА ЖІНОК У ПОЛЬСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Ірина ШКІЦЬКА

*доктор філологічних наук,
професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль
ORCID: 0000-0002-0252-8111
i.shkitska@gmail.com*

У статті здійснено порівняльний аналіз польських та українських паремій із власними іменами жінок. Показано поліфункційність жіночих антропонімів як компонентів прислів'їв і приказок, розкрито їхню номінативну, символічну й оцінну функції, а також роль у вираженні культурних стереотипів і моральних суджень. У пареміях обох порівнюваних мов власні імена використовуються для типізації жіночих рис характеру, серед яких негативні характеристики значно переважають над позитивними.

Найвищою частотністю відзначаються прислів'я та приказки із жіночим власним іменем, що маркують характеристики, пов'язані з немудрістю, невірністю / безгосподарністю та легковажністю і розпусністю. В українських пареміях ці ознаки репрезентовані дещо інтенсивніше (21%, 17%, 12%), ніж у польських (17%, 12%, 10%). У порівнюваних пареміях широко представлені пестливі та згрубілі форми жіночих власних імен, що виконують стилістичну й експресивну функції.

Серед польських та українських паремій з антропонімним складником виокремлено паремії з протиставним значенням двох типів: гендерно гетерогенні вислови, що підкреслюють взаємодію між особами протилежної статі, та гендерно гомогенні, у яких порівняно різні жіночі образи. Паремійний матеріал обох мов містить прислів'я і приказки, у яких жіночі імена функціонують у парах із чоловічими, відображаючи гармонійну або конфліктну міжгендерну взаємодію.

Українські паремії містять розширений спектр власних жіночих номінацій, серед яких імена по батькові та прізвиська, утворені від чоловічих імен, що репрезентує патріархальну модель визначення жіночої ідентичності через чоловіка чи батька, натомість фразеологічно-паремійний матеріал польської мови засвідчує використання жіночих прізвищ як символічних маркерів на позначення рис характеру, поведінки чи соціальної ролі представниць жіночої статі. Такі номінації

виконують функцію узагальнення та типізації, перетворюючи конкретне ім'я чи прізвище на носія стереотипної ознаки.

Порівняння польських та українських прислів'їв і приказок дало змогу виявити як універсальні тенденції – типізацію жіночих рис через власні імена, – так і специфічні відмінності, що відображають історичні та культурні особливості кожної традиції.

Ключові слова: власні імена, польська мова, українська мова, порівняльно-зіставна лінгвістика, категорія оцінки, культура, паремії, прислів'я та приказки про жінок.

PROPER NAMES OF WOMEN IN POLISH AND UKRAINIAN PAREMIAS

Iryna SHKITSKA

Doctor of Philology,

Professor at the Department of Information and Sociocultural Activities

West Ukrainian National University

11 Lvivska str., Ternopil

ORCID: 0000-0002-0252-8111

i.shkitska@gmail.com

The article presents a comparative analysis of Polish and Ukrainian paremiias containing female personal names. The author examines the polyfunctionality of female anthroponyms as components of proverbs and sayings, highlighting their nominative, symbolic, and evaluative functions, as well as their role in articulating cultural stereotypes and moral judgements.

Within the paremiological corpora of both languages, personal names are employed to typify female character traits, among which negative attributes significantly outweigh positive ones. The highest frequency is observed in expressions where female anthroponyms denote characteristics associated with intellectual deficiency, domestic ineptitude, and levity or perceived promiscuity. In the Ukrainian material, these features are manifested somewhat more intensively (21%, 17%, and 12%, respectively) than in the Polish equivalent (17%, 12%, and 10%).

The study reveals a wide representation of diminutive and pejorative forms, which fulfil specific stylistic and expressive functions. Two distinct types of contrastive paremiias are identified: gender-heterogeneous expressions, which highlight interactions between the sexes, and gender-homogeneous ones, in which different female archetypes are compared. Furthermore, both languages contain proverbs in which female names function in tandem with male names, reflecting both harmonious and conflictual inter-gender dynamics.

The Ukrainian data records an extended spectrum of female nominations, including patronymics and nicknames derived from male names, reflecting a patriarchal model of

defining female identity through the husband or father. Conversely, the Polish material demonstrates the use of female surnames as symbolic markers of character, behaviour, or social role. Such nominations facilitate generalisation and typification, transforming a specific anthroponym into a bearer of a stereotypical attribute.

The comparison of Polish and Ukrainian paremiology identifies both universal tendencies – specifically the typification of female traits through onomastic components – and distinct differences that mirror the unique historical and cultural trajectories of each tradition.

Key words: proper names, Polish language, Ukrainian language, comparative linguistics, category of evaluation, culture, paremias, proverbs and sayings about women.

Wprowadzenie do problematyki. Nazwy własne w tekstach folklorystycznych stanowią istotny obiekt badań lingwistycznych i kulturoznawczych, gdyż odzwierciedlają wyobrażenia społeczne, wartości oraz stereotypy danej wspólnoty. Szczególne miejsce zajmują wśród nich antroponimy żeńskie, które w paremiach – przysłowia i powiedzeniach – odznaczają się wielofunkcyjnością. Poprzez nazwy własne w polskich i ukraińskich jednostkach paremiologicznych uwidacznia się pogląd na rolę kobiet w społeczeństwie tradycyjnym, ich status społeczny oraz przymioty moralne.

Stan badań. W językoznawstwie polskim frazeologizmy oraz paremie z komponentem antroponimicznym od dawna cieszą się zainteresowaniem środowiska naukowego. Już w XIX wieku A. Weryha-Darowski zwrócił uwagę na przysłowia zawierające nazwiska szlacheckie oraz nazwy miejscowości, kładąc tym samym fundamenty pod późniejsze studia w zakresie paremiologii onomastycznej [9]. L. Krajewski wykazał, iż antroponimy wchodzące w skład porównań pełnią nie tylko funkcję nominatywną, lecz także ekspresywną, tworząc obrazy nacechowane kulturowo [3]. Kierunek ten kontynuowała A. Piela, która dokonała systematyzacji antroponimów jako komponentów jednostek frazeologicznych [5] oraz poddała analizie fikcyjne nazwy własne w polskich związkach frazeologicznych [4].

Ważnym wkładem w rozwój frazeologii porównawczej stały się studia J. Szerszunowicz, która poddała analizie konotacje nazw własnych oraz ich potencjał frazeotwórczy w ujęciu konfrontatywnym, w szczególności na materiale różnych języków europejskich [7; 6]. Międzyjęzykowy wymiar paremiologii reprezentowany jest również w pracach M. Walczaka, który analizował funkcjonowanie imion pochodzenia hebrajskiego w polskich i rosyjskich przysłowia, wskazując na wielokulturowy charakter słowiańskiej paremiologii oraz jej otwartość na tradycje biblijne [8].

Rozprawa naukowa I. Kosek, poświęcona zapisowi komponentów odproprialnych w polskich związkach frazeologicznych, pozwala prześledzić procesy derywacji oraz transformacji semantycznej nazw własnych [2]. Analizując gwary ukraińskie, A. Dudek-Szumigaj wykazała znaczenie chrononimów motywowanych nazwami osobowymi dla obrzędowości kalendarzowej, co wykazuje wyraźne paralele z polską tradycją ludową [1].

Badania nad nazwami własnymi wchodzącymi w skład frazeologizmów i paremii w językoznawstwie ukraińskim również mają bogatą tradycję (L. Skrypnyk, J. Karpenko, W. Użczenko, N. Pasik, N. Szczerbakowa, T. Semenowa, A. Krawczuk, O. Ardelan i in.). W lingwistyce ukraińskiej na szczególną uwagę zasługują tak kompleksowe opracowania tego zagadnienia, jak monografia N. Pasik, w której dokonano systemowej analizy onimów oraz wykazano ich rolę w kształtowaniu obrazowości i wartościowania wypowiedzi ludowych [18], a także rozprawa doktorska O. Moroz, poświęcona analizie cech strukturalno-semantycznych jednostek frazeologicznych z komponentem «imię własne» we współczesnym języku ukraińskim [17]. Z kolei W. Herasymczuk wyodrębniła grupy mifonimów, imion historycznych oraz społeczno-bytowych we frazeologizmach, wskazując na uogólniający charakter występujących w nich antroponimów żeńskich [13].

Znaczący wkład w badanie semantyki, konotacji oraz nacechowania stylistycznego jednostek frazeologicznych wniosła N. Wenzynowycz, która poddała analizie frazemię ukraińskiego języka literackiego przez pryzmat narodowego językowego obrazu świata, uwzględniając rolę nazw własnych w kształtowaniu obrazowości i wartościowania [11; 12]. Analizę porównawczą ukraińskich i polskich frazeologizmów z komponentem onimicznym na materiale «Krótkiego słownika ukraińsko-polskich zwrotów ustalonych» przeprowadziły H. Baczyńska i O. Werbowecka, wskazując na odpowiedniki semantyczne oraz różnice kulturowe reprezentowane w języku polskim i ukraińskim [10].

Analizy ukraińskich frazeologizmów z komponentem onomastycznym w ujęciu lingwodydaktycznym dokonała H. Kuź, wykazując rolę tych jednostek językowych w kształtowaniu kompetencji językowej uczniów [16]. Z kolei O. Żyżoma i M. Husiew zbadali cechy semantyczne i stylistyczne frazeologizmów z komponentem onimicznym na materiale języka ukraińskiego, polskiego i rosyjskiego, zwracając szczególną uwagę na problem adekwatności przekładu oraz zachowania konotacji kulturowych [14].

Jak widać, współczesne studia lingwistyczne wykazują rosnące zainteresowanie komponentami onimicznymi we frazeologii, szczególnie w kontekście komunikacji międzykulturowej, typizacji genderowej oraz reprezentacji etnokulturowej. Tworzy to naukowe podłoże dla dalszych badań, w tym również w obrębie porównawczej paremiologii polskiej i ukraińskiej tradycji językowej.

Celem artykułu jest przeprowadzenie analizy porównawczej polskich i ukraińskich paremii z żeńskimi imionami własnymi, wyjaśnienie ich charakterystyki semantycznej i pragmatycznej oraz określenie roli antroponimów w kształtowaniu obrazu kobiety w społeczeństwie tradycyjnym.

Material badawczy stanowi autorska kartoteka obejmująca 1485 polskich oraz 1250 ukraińskich paremii odzwierciedlających obraz kobiety. Została ona sporządzona metodą pełnej selekcji z polskich i ukraińskich zbiorów przysłów i powiedzeń. Wśród nich paremije polskie zawierające imiona własne kobiet liczą około 60 przykładów, a ukraińskie – 70.

Wykład głównego materiału badawczego. W materiale frazeologiczno-paremiologicznym obu języków odnajdujemy znaczną liczbę przykładów z

żeńskimi imionami własnymi. Należy zauważyć, że dla kultury polskiej szczególnie charakterystyczne są przysłowia i powiedzenia z imionami świętych chrześcijańskich¹, podczas gdy wśród paremii ukraińskich przykładów takich jest istotnie mniej. W kulturze polskiej imiona świętych są silnie zintegrowane z systemem przepowiedni pogodowych, natomiast w tradycji ukraińskiej wróżby ludowe wykazują silniejszy związek ze zjawiskami przyrody, cyklem rolniczym oraz świętami kalendarzowymi.

Dla ukraińskiej antroponimiki charakterystyczne jest przypisywanie określonych cech charakteru, usposobienia oraz właściwości psychicznych i fizjologicznych konkretnym imionom własnym. Według profesora W. Kononenki takie postrzeganie antroponimów wywodzi się z «nazywania człowieka według tej czy innej cechy, od przydomka... Zgodnie z tradycją ludową Стецько to głupi, Солопій i Солоха są niezdarni, a Гапка i Феська – niedorozwinięte. Do ostrej, negatywnej charakterystyki osoby używa się imion własnych Охрім, Хомка, Химка, Хівря, Пилип» [15, s. 44]. Niektóre imiona własne wchodzące w skład frazemów uczony uważa za swoiste zamienniki bezpośrednich, neutralnych określeń osób ze względu na ich negatywne przymioty: «przykładowo *Стецько* – głupiec, *Гапка* – nieuk, *Солоха* – gara itd.» [tamże, s. 224].

W paremiach polskich najwyższą frekwencją odznaczają się takie imiona żeńskie, jak: *Kaśka* (zdrobn. od *Katarzyna*) (18²), *Kasia* (5), *Magda* (5) oraz *Maryna* (5). W jednostkach ukraińskich największą częstotliwość wykazują imiona: *Настя* (8), *Ганна* (6), *Гандзя* (pieszczotliwa forma od *Ганна*) (5), *Гапка* (pieszczotliwa forma od *Агафія*) (4) oraz *Олена* (4).

Imiona żeńskie w połączeniu z zaimkiem określającym *każda / кожна, всяка* są używane w znaczeniu uogólnionym, reprezentując typowe przedstawicielki płci żeńskiej. Takie paremie niosą ze sobą twierdzenia dotyczące:

a) unikalności każdej kobiety oraz jej osobliwych cech lub dziwactw: *Ка́жда Ага́та ма сво́је тарата* (Adalberg, s. 663); *Не ко́жна Га́нна й га́рна* (Плав'юк, 1996, s. 74); *У всяко́ї Параски сво́ї замашки* (tamże, s. 197); *У всяко́ї Теодору сво́ї відговору* (tamże, s. 267); *Ко́жна Тереса ма́є сво́ї інтере́са* (Плав'юк, 1946, s. 148);

b) co do możliwości znalezienia przez każdą osobę swojej pary: *Ка́жда Ага́тка ма сво́го гага́тка* (Adalberg, s. 663); *Ка́жда Елео́нора зна́дзе сво́го ама́тора* (tamże, s. 123); *Ка́жда Ка́сія ма сво́го Я́сія / Ка́жда Ка́сія тра́фі на сво́го Я́сія* (tamże, s. 201); *Ка́жда Магда́лена ма сво́го па́на* (tamże, s. 281); *Ка́жда Ро́зія тра́фі на сво́го Жо́зія* (tamże, s. 475);

c) złożoności życia różnych ludzi: *Ка́жда До́рота ма сво́је кло́пoty* (tamże, s. 674).

Kolejna grupa paremii zawierających imiona żeńskie opisuje indywidualne cechy kobiet. Wśród nich można wyodrębnić atrybuty pozytywne oraz negatywne. Pierwsza grupa jest reprezentowana przez mniejszą liczbę przykładów: *Ка́жда Зо́сія до́бра го́спосія* (Adalberg, s. 645); *На́ша Па́раня усе вста́є зра́ня* (Плав'юк, 1946, s. 242); *На́ша Па́рася на все зда́лася* (Номис, s. 127); *У лі́мі і качка пра́чка, а у зими́ і Фе́ся*

¹ W niniejszym badaniu żeńskie imiona własne będące nominacjami świętych nie zostały poddane analizie.

² W nawiasach podano liczbę odnotowanych przykładów paremii zawierających dane imię.

не береться (Плав'юк, 1946, с. 265); Знає Марта по чому крупів кварта (там же, с. 197).

Mniejsza liczba paremii zawierających pozytywne charakterystyki kobiet wynika z faktu, iż cechy dodatnie – takie jak pracowitość, dobroć czy gospodarność – w społeczeństwie tradycyjnym były postrzegane jako norma oraz zachowanie oczekiwane i naturalne. Nie wymagały one zatem szczególnego podkreślenia w tekstach folklorystycznych. Z kolei wszelkie odstępstwa od owej normy przyciągały uwagę społeczności i utrwały się w paremiach jako przestroga oraz środek wychowawczy. Z tego powodu przykłady negatywne znacznie przeważają, gdyż ich funkcją była kontrola społeczna oraz kształtowanie pożądaných modeli postępowania. I tak, w społeczeństwie tradycyjnym wyśmiewano³:

a) **brak mądrości / łatwowierność**: *Nie namówisz, nie Dorotka* (Adalberg, s. 104); *Była Kaśka bez fartucha, jeszcze jej gorset wzięto; Idź, głupia Kasia!* (там же, s. 201); *Na szczęście Małgosi, co żydom wodę nosi* (там же, s. 283); *Заробила Ганка бісового батька* (Номис, s. 276); *Кому що, а Хведорі пряжа* (там же, s. 196); *Казала Хвеса, що обійдеться* (там же, s. 123); *Радуйся, Хвесе, кіт сало несе!* (Панасенко, с. 339); *Чого посміхаєшся, як Марина в маці* (Пазяк, 2001, с. 215); *От тобі, Ганко, і Куїв* (z języka mówionego);

b) **nieudolność w wykonywaniu pracy / brak gospodarności**: *Panna Klara, to zszywa, to rozpara* (Adalberg, s. 207); *Nagotowała Lucia: będzie jadła suszyna* (там же, s. 276); *Gospodyni Marta niewiele co warta* (там же, s. 289); *Підскочила Маланка, а молоко хлюп зо збанка* (Плав'юк, 1946, с. 223); *Химка й хазяйка, та лопати нема; Господиня Магда по припічку гайда* (Номис, с. 222); *Видно, що Ганна млинці пекла, бо і ворота в тімті* (там же, с. 155);

c) **lekkomyślność / rozwiązłość**: *Ani grali, ani bębnili, а Marysię oczepili* (Adalberg, s. 288); *Djabeł Ewę po włosku zwodził* (там же, s. 123); *У нашої Катерини весілля і родини* (Номис, с. 182); *То все хата винувата, що пустила на ніч Гната, а Килина? – Анітрішечки не винна* (z języka mówionego); *Це Зося, чи не Зося, запаска коротка, а втяте волосся* (Плав'юк, 1946, с. 145);

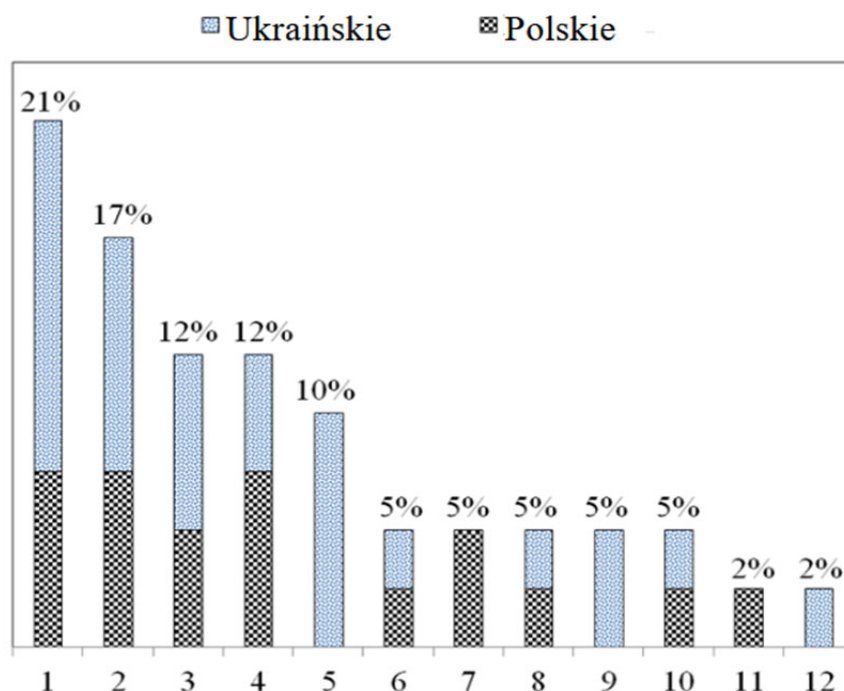
d) **zły charakter**: *Dobra Agnieszka, kto z nią nie mieszka* (Białek, s. 44); *Lepsza Agata niżli jej tata* (Adalberg, s. 339); *Nierządna Kaśka, kiedy pozna Jaśka* (там же, s. 682); *З нашої Параски ні серця, ні ласки* (Плав'юк, 1996, s. 197); *Де піде Теря, все її гірка вечеря* (Номис, s. 73);

e) **wyniosłość**: *Не велика Стеха пані тим, що сіла в панські сани* (Номис, с. 291); *Пішла Гандзя по горіхи, та й набрала чотири міхи, в кожнім міху по горіху, наробила Гандзя сміху* (Плав'юк, 1946, с. 63); *Анна не велика обрадування* (там же, с. 3);

f) **nieatrakcyjny wygląd zewnętrzny**: *Wygląda, jak łysa Kaśka* (Adalberg, s. 202); *Це тая Солоха, що кури полоха* (Плав'юк, 1946, с. 176);

g) **chciwość / egoizm**: *U Dosi nic nie uprosi* (Adalberg, s. 104); *Madra Kaśka, ale sobie: jeszcze pół garnka ta, а już skrobie* (там же, s. 201);

³ Іллюстраційний зв'язок паремії з жіночими іменами власними, служачих негативній характеристиці жінок, був представлений на рисунку (зоб. Рис.).

Rys. 1. Reprezentacja negatywnych cech kobiet w paremiach z imionami własnymi: 1 – brak mądrości / łatwowierność; 2 – nieudolność w wykonywaniu pracy / brak gospodarności; 3 – lekkomyślność / rozwiązłość; 4 – zły charakter; 5 – wyniosłość; 6 – nieatrakcyjny wygląd zewnętrzny; 7 – chciwość / egoizm; 8 – irracjonalność / zmienność nastrojów; 9 – lenistwo; 10 – wybredność przy wyborze towarzysza życia; 11 – nieodpowiedzialność i niedotrzymywanie obietnic; 12 – nadmierna gadatliwość

h) *irracjonalność / zmienność nastrojów*: *Figi migi u Jadwigi* (Adalberg, s. 178); *Помалу, Хіврю, утонеш* (Номис, с. 122);

i) *chciwość / egoizm*: *У лінивої Хими – свято щоднини* (Плав'юк, 1946, с. 185); *Пужка джигушка, вставай, дівка Марушка* (Номис, с. 232);

j) *wybredność przy wyborze towarzysza życia*: *Prędzej dziś męza ma koza, niż ranna Róža* (Adalberg, s. 475); *Сидитимеш, Груна, поки тебе чорт згиба* (Номис, с. 184);

k) *nieodpowiedzialność i niedotrzymywanie obietnic*: *Мówiła Gertruda: jak się uda* (Adalberg, s. 134);

l) *надмірна гадатливість*: *Торохтить Солоха, як діжка з горохом* (Пазяк, 2001, с. 143).

Zarówno dla języka polskiego, jak i ukraińskiego charakterystyczne jest występowanie form pieszczotliwych (hipokorystycznych) oraz zgrubiałych imion żeńskich w jednostkach paremiologicznych:

a) na **-ka/-ka**: **pol.** (*Anulka, Barbarka, Gierka, Dorotka, Kaśka, Malgorzatka, Maryśka* i in.): *Kto nie jada jeno raki, flaki, żabki a slimaki; kto nie chowa tylko kozy, kaczkę, koty; nie sieje oprócz jarmużu, jarzę a tatarkę, do tego ma żonę **Barbarkę**, krowami orze, nie pytaj go, jak się ma, jeno jeśli jeszcze żyw nieboże* (Adalberg, s. 11); **ukr.** (*Гапка, Кулінка, Маринка, Параска, Хвеська, Химка* i in.): *Того добра годинка, в кого є жінка **Маринка*** (Номис, с. 187); *Се **Химка** хазяйка* (tamże, с. 222);

b) на **-ia/-я**: **pol.** (*Dosia, Fruzia, Kasia, Lucia, Małgosia, Marysia, Rózia, Zosia* i in.): *Adiu Fruziu, jedź do Płocka!* (Już to przepadło) (Adalberg, s. 127); *Jeden woli Zosię, drugi Marysię* (tamże, s. 645); **ukr.** (*Гася, Зося, Катря, Наця, Параня, Парася, Таця, Теря, Хвєся / Феся* i in.): *Одному до Гасі, а другому засі* (Плав'юк, 1946, с. 132); *Пізнати Зося по волоссю* (тамże, с. 145); *Напийся, Нацю, то за твою працю* (тамże, с. 216); *Не люблю тебе, Тацю, але твою працю* (тамże, с. 189);

c) на **-очка**: *Парочка – Мартин та Одарочка* (Плав'юк, 1996, с. 197);

d) на **-уся**: *Ганнусю, налий мені осьмусю* (тамże, с. 311); *Ганусю, усип мені осьмусю* (Номис, с. 239); *З Богом, Марусю, по мороззю* (тамże, с. 114);

e) на **-ушка**: *Бо то не грушку вкусити Марушку* (Плав'юк, 1946, с. 85);

f) на **-оха**: *Марина м'ягка як глина, а Євдоха твердиша троха* (тамże, с. 196).

Uogólnione znaczenie konkretnej kobiety, na której miejscu mogłaby się znaleźć jakakolwiek przedstawicielka płci żeńskiej, oddają paremie: *On chce Hanę, a nie ścianę* (nie dba o posag) (Adalberg, s. 4); *Taki hojny, jak ksiądz Gierce: na lato kozuch sprawił, a w zimie boso kazał chodzić* (тамże, s. 134); *Pan Bóg za glinę, a ja za Kalinę* (тамże, s. 139); *Dobrze ojcu było z matką, dobrze też i mnie z Malgorzatką* (тамże, s. 283); *Mądra Kaśka, gdy pełna faska* (тамże, s. 201); *Сходив ноги по коліна, та й ще слаба Василина* (Плав'юк, 1946, с. 327); *Табака гарна, терла жінка Ганна; стара мати вчила її м'яти, дочки розтирала, у ріжки насипали* (Номис, с. 258); *Бог за глину, а я за Калину* (Плав'юк, 1946, с. 21); *Не буде Галя, то буде друга краля* (Плав'юк, 1996, с. 184); *Знайшов би й десять, якби не Олеся* (Номис, с. 118); *На Титяну поговір, що Титяна вмерла, вона лежить на печі і ноги задерла* (тамże, с. 118); *Їхала Хима з Ірусалима: тарахкотілка теркоче, а коник бігти не хоче* (тамże, с. 235).

Wśród paremii zawierających imiona żeńskie odnajdujemy szereg jednostek opartych na opozycji (przeciwstawieniu). W ich obrębie można wyodrębnić:

a) formy genderowo heterogeniczne: *Słomiany Jasio bierze złotą Kasię* (Adalberg, s. 180); *Я до Олени, а вона до мене* (Плав'юк, 1946, с. 234);

b) genderowo homogeniczne, zakładające porównanie różnych przedstawicielek płci żeńskiej: *Lepsza Kaśka spracowana, niż Anulka wychuchana* (Adalberg, s. 682); *Jak niema rannu Marjanny, dobra i Maryska* (тамże, s. 288); *Щастя, в кого жінка Настя, а в кого Госпина – то лиха година* (Плав'юк, 1996, с. 292).

W przysłowiaх sygnalizujących interakcję międzypłciową imieniu żeńskiemu często towarzyszy imię męskie: *Kiedy się Adam do Ewy zalecał* (Adalberg, s. 2); *Katarzyna z Ciecierzyna, Jan z Kijan: zapowiedź pierwsza, ale z tego nic nie będzie, bo obydwaj chłory* (тамże, s. 201); *Охала Маланя, бо поїхав Ананя* (Плав'юк, 1996, с. 194); *Не тільки людей, що Тома і Тадей* (тамże, с. 165); *По рівній часті Іванові і Насті* (Плав'юк, 1946, с. 147).

W obrębie tej grupy tematycznej można wyodrębnić paremie odnoszące się do:

a) harmonijnej interakcji: *Co Kaśka zrobi, to Maciek zje* (Adalberg, s. 201); *Maciek z Maryną (są) najlepszą maszyną* (тамże, s. 279); *От тобі пара, Гриць і Варвара* (Плав'юк, 1946, с. 241); *Зібрав Бог пару – Карпа й Хвєську* (Номис, с. 187); *Прилип, як до Нонни Пилип* (Плав'юк, 1996, с. 220);

b) konfliktów / braku wzajemności: *Kaśka za piec, Maciek za nią, wywrócili ocet z banią* (Adalberg, s. 201); *Катерина та Дем'ян посварились за бур'ян: Катерина Дем'яну не попустить бур'яну* (Номис, s. 256); *Ти Марина, я Матвій, ти не моя, я не твій* (Плав'юк, 1946, s. 196); *Була Хима Євдокима, пішла позивати; присудили Євдокиму ще Хими прохати* (Номис, s. 257).

Powiedzenia *Dziesiąty kół w plocie – Adam Dorocie* (tamże, 663); *Кулиної свахи наймичка* (Номис, s. 285); *Ваша Катерина нашії Орині двоюрідна Одарка* (УПТТ, s. 81) oznaczają brak więzi rodzinnych lub bardzo dalekie pokrewieństwo.

Licznymi przykładami w obu językach reprezentowane są paremie, w których imię żeńskie funkcjonuje jako apelatyw. Należy zauważyć, że liczba takich przykładów w języku ukraińskim jest większa w porównaniu z materiałem polskim: *Już nierychło, Marychno, po śmierci wędrować; Maryna, trzymaj się kaptura* (Adalberg, s. 288); *Słodko, Dorotko, gorzko, niebogo!* (tamże, s. 104); *От тобі, Гандзю / Ганко, книш!* (Номис, s. 165); *Ти, Гандзю, сама знаєш, – нащо ж мене ще питаєш?* (tamże, s. 75); *Продай, Кулинка, красочку за шапочку* (tamże, s. 271); *Марусю, дусю, мийся, чешся!* (tamże, s. 231); *З Богом, Парасю, коли люди трапляються* (Номис, s. 113); *Стій, Уляно, бо ще рано!* (tamże, s. 243).

Materiał frazeologiczno-paremiologiczny języka polskiego zawiera szereg powiedzeń, w których nazwiska żeńskie mają znaczenie symboliczne: *Pani Daradzkiej córeczka* (osoba, która ze wszystkim łatwo sobie poradzi) (Adalberg, s. 90), *Pani / panna Guzdralaska* (osoba powolna) (tamże, s. 168); *Panna / pani Kręcicka* (o ludziach niespokojnych, energicznych) (tamże, s. 241). I tak, nominacja *Stara Komnacka / Kognacka lub Kownacka* (tamże, s. 216) opisuje osobę obojętną, *Pani Twardowska* (tamże, s. 561) – kobietę sprytną i energiczną, natomiast *Ciocia Potulicka* (tamże, s. 426) – kobietę lekkich obyczajów.

Żeńskie nominacje w formie patronimików lub przydomków utworzonych od imienia męża (*Романиха, Борисиха*) poświadczą wyłącznie materiał frazeologiczno-paremiologiczny języka ukraińskiego: *Чарочка чепурушечка, н'є Сидоровна душечка* (Номис, s. 236); *Корзу-верзу, Борисихо, дай куті на гречку* (Панасенко, s. 347); *Василихо, буде лихо* (Плав'юк, 1946, s. 182). Brak polskich przykładów tłumaczy się różnicami w systemie antroponimii oraz nominacji społecznej: tradycja ukraińska aktywnie wykorzystywała odojcowskie formy imion oraz przydomki odimienne mężów jako wyznaczniki tożsamości kobiet, podczas gdy język polski nie wykształcił takiego modelu, preferując inne formy – imiona własne oraz określenia ogólne.

Żeńskie imiona własne w polskich i ukraińskich paremiach odznaczają się wielofunkcyjnością, łącząc w sobie aspekty nominatywny, symboliczny oraz wartościujący. Nie tylko wskazują one na konkretne osoby, lecz stają się także nośnikami stereotypów kulturowych, oczekiwań społecznych i ocen moralnych. W polskich przysłowiach i powiedzeniach dotyczących przepowiedni pogodowych, w przeciwieństwie do tradycji ukraińskiej, jednostki paremiologiczne z imionami żeńskimi odnoszącymi się do postaci świętych występują ze znacząco większą frekwencją, co wiąże się z odmiennym rozłożeniem akcentów w kulturze ludowej i tradycji kalendarzowej.

W obu kulturach imiona żeńskie służą do typizacji cech charakteru kobiet. W polskich i ukraińskich paremiach ilościowy oraz jakościowy stosunek pozytywnych i negatywnych charakterystyk kobiet okazuje się nierównomierny, z wyraźną dominacją cech dezaprobujących.

Analizowany materiał paremiologiczny wykazał wyższą intensywność negatywnej oceny kobiet w paremiach ukraińskich z komponentem antroponimicznym, szczególnie w aspektach dotyczących postaw moralnych, charakteru oraz roli społecznej. Paremie polskie, choć zawierają podobne stereotypy, reprezentują je w sposób mniej wyrazisty. Może to świadczyć o odmiennym rozłożeniu akcentów w ludowej tradycji paremiologicznej, a także o różnicach w socjokulturowym postrzeganiu roli kobiety w kontekście polskim i ukraińskim.

Ukraiński materiał paremiologiczny wykazuje szersze spektrum nominacji, w tym użycie patronimików oraz przydomków utworzonych od imion męskich, co odzwierciedla patriarchalny model identyfikacji kobiety poprzez mężczyznę (męża lub ojca). Z kolei paremie polskie wykazują tendencję do wykorzystywania imion własnych w formach podkreślających cechy indywidualne lub rolę społeczną.

Formy pieszczotliwe i zgrubiałe imion żeńskich, właściwe dla obu języków, nie tylko wzbogacają strukturę poetycką paremii, lecz także odzwierciedlają głęboko zakorzenione stereotypy kulturowe związane z kobiecą rolą, charakterem i wyglądem. Ich funkcjonowanie w dyskursie paremiologicznym stanowi świadectwo gry językowej, znakowania społecznego oraz estetyzacji ludowej wypowiedzi.

Zatem żeńskie imiona własne w polskich i ukraińskich paremiach stanowią istotne narzędzie kształtowania wyobrażeń kulturowych o kobiecie, jej miejscu w społeczeństwie oraz systemie wartości. Odzwierciedla to tradycję etnokulturową i otwiera perspektywy dla dalszych badań w dziedzinie porównawczej paremiologii oraz onomastyki.

LITERATURA

1. Dudek-Szumigaj Agnieszka. Na Jurija, do Llia, po Dmytry. Chrononimy motywowane nazwami osobowymi w ukraińskim kalendarzu ludowym (na przykładzie gwar ukraińskich południowego Podlasia). *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio FF–Philologiae*. 2022. 40(2). S. 215–226. DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/ff.2022.40.2.215-226>
2. Kosek Iwona. Zapis komponentów odproprjalnych w polskich związkach frazeologicznych. *Prace Językoznawcze*. 2023. 25(2). S. 115–128. DOI: <http://dx.doi.org/10.31648/pj.8917>
3. Krajewski Lech. Porównania z antroponimicznym komponentem. [W:] *Onomastyka literacka*. Red. M. Biolik. Olsztyn, 1993. S. 385–392.
4. Piela Agnieszka. Fikcyjne nazwy własne w polskiej frazeologii. *Prace Językoznawcze*. 2024. 26(2). S. 85–100.
5. Piela Agnieszka. Antroponimy jako komponenty związków frazeologicznych. *Acta Universitatis Wratislaviensis*. 2015. 25. S. 73–82.

6. Szerszunowicz Joanna. Konotacje nazw własnych i ich frazeotwórczy potencjał w ujęciu konfrontatywnym. *Prace Językoznawcze*. 2009. nr. 11. S. 191–120.
7. Szerszunowicz Joanna. Imię Piotr jako komponent związków frazeologicznych w ujęciu konfrontatywnym (na materiale wybranych języków europejskich). *Białostockie Archiwum Językowe*. 2007. nr 7. S. 185–194.
8. Walczak Maciej. Imiona pochodzenia hebrajskiego w rosyjskich i polskich przysłowiach i powiedzeniach. *Judaica Russica*. 2020. nr 4. S. 72–86. DOI: <https://doi.org/10.31261/IR.2020.04.05>
9. Weryha-Darowski Aleksander. Przysłowia polskie odnoszące się do nazwisk szlacheckich i miejscowości. Poznań: Żupański, 1874. 219 s.
10. Бачинська Г., Вербоветацька О. Еквіваленти фразеологічних одиниць української та польської мов з онімним компонентом на (на матеріалі «Короткого українсько-польського словника усталених виразів»). *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2020. Вип. 2(44). С. 62–67. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840/2020.2\(44\).62-67](https://doi.org/10.24144/2663-6840/2020.2(44).62-67)
11. Венжинович Н. Фраземи української мови з ономастичним компонентом у лінгвокультурологічному висвітленні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету*. Серія: Мовознавство. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2017. Вип. 1(27). С. 63–66.
12. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.
13. Герасимчук В. А. Власні імена в українських фразеологізмах. *Дивослово*. Київ, 2005. № 4. С. 43–47.
14. Жижома О., Гусев М. Власні імена у фразеології української, польської та російської мов: семантика, образність і перекладацькі рішення. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія: Філологічні науки. 2025. Вип. 23. С. 112–120. DOI: <https://doi.org/10.31498/2617-2038.14.2025.345708>
15. Кононенко В. І. *Мова. Культура. Стиль*. Плай. Київ-Івано-Франківськ. 2002. 460 с.
16. Кузь Г. Лінгводидактичний вимір української ономастичної фразеології. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2021. Вип. 15. С. 120–129. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufi.2021.15.3288>
17. Мороз О. Фразеологічні одиниці з компонентом «власне ім'я» в сучасній українській мові: структурно-семантичний аспект: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Донецьк, 2002. 224 с.
18. Пасік Н. М. Власні назви в українській фразеології та пареміології: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин, 2000. 202 с.

SPIS WYKORZYSTANYCH ŹRÓDEŁ

Adalberg – Adalberg S. Księga przysłów, przypowieści i wyrażen przysłowiowych polskich. Warszawa: Druk Emila Skińskiego, 1889–1894.

URL: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/11603/edition/18873/content> (data dostępu: 18.12.2025).

Białek – Białek M. Ilustrowany słownik przysłów. Kraków: Wyd-wo edukacyjne Greg, 2012. 175 s.

Пазяк, 1990 – Прислів'я та приказки. Людина. Родинне життя. Риси характеру / [упоряд. М. М. Пазяк]. Київ: Наукова думка, 1990. 528 с.

Плав'юк, 1946 – Приповідки або українсько-народна філософія / Зібрав та видав Володимир С. Плав'юк. Том 1. Едмонтон: Альберта, 1946. 355 с.

Номис – Українські приказки, прислів'я і таке інше: зб. О. В. Марковича та ін. / Уклав М. Номис; упорядкув., прим. та вступна ст. М. М. Пазяка. Київ: Либідь, 2003. 352 с.

Плав'юк, 1996 – Українські приповідки / Зібрав Володимир Плав'юк. т. II. Катедра української культури та етнографії ім. Гуцуляків, Альбертський університет. Едмонтон: Асоціація Українських Піонерів Альберти, 1996. 297 с.

УППП – Українські прислів'я та приказки. Київ: Товариство «Знання» України, 1992. 96 с.

Пазяк, 2001 – Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток / Упор. М. М. Пазяк. Київ: Наук. думка, 2001. 392 с. (Українська народна творчість).

Панасенко – Українські прислів'я і приказки / упорядник Т. М. Панасенко. Харків: Товариство «Бібколектор», 2012. 351 с.

REFERENCES

1. Dudek-Szumigaj, A. (2022). Na Jurija, do Llia, po Dmytry. Chrononimy motywowane nazwami osobowymi w ukraińskim kalendarzu ludowym (na przykładzie gwar ukraińskich południowego Podlasia) [From Saint George's Day to Saint Elijah's Day, until Saint Demetrius's Day: Chrononyms Motivated by Personal Names in the Ukrainian Folk Calendar (Based on the Ukrainian Dialects of Southern Podlasie)]. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio FF–Philologiae*, 40(2), 215–226. DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/ff.2022.40.2.215-226> [in Polish].

2. Kosek, I. (2023). Zapis komponentów odproprialnych w polskich związkach frazeologicznych [The Notation of De-proprial Components in Polish Phraseological Units]. *Prace Językoznawcze [Linguistic Studies]*, 25(2), 115–128. DOI: <http://dx.doi.org/10.31648/pj.8917> [in Polish].

3. Krajewski, L. (1993). Porównania z antroponimicznym komponentem. [Comparisons Featuring Anthroponymic Components]. *Onomastyka literacka [Literary Onomastics]*. Olsztyn. P. 385–392 [in Polish].

4. Piela, A. (2024). Fikcyjne nazwy własne w polskiej frazeologii [Fictitious Proper Names in Polish Phraseology]. *Prace Językoznawcze [Linguistic Studies]*, 26(2), 85–100 [in Polish].

5. Piela, A. (2015). Antroponimy jako komponenty związków frazeologicznych [Anthroponyms as Components of Phraseological Units]. *Acta Universitatis Wratislaviensis*. 25. P. 73–82 [in Polish].

6. Szerszunowicz, J. (2009). Konotacje nazw własnych i ich frazeotwórczy potencjał w ujęciu konfrontatywnym [Connotations of Proper Names and Their Phrase-forming Potential in a Contrastive Perspective]. *Prace Językoznawcze [Linguistic Studies]*, 11, 191–120 [in Polish].
7. Szerszunowicz, J. (2007). Imię Piotr jako komponent związków frazeologicznych w ujęciu konfrontatywnym (na materiale wybranych języków europejskich) [The Name Peter as a Component of Phraseological Units in a Contrastive Perspective (Based on Selected European Languages)]. *Białostockie Archiwum Językowe [Bialystok Linguistic Archive]*, 7, 185–194 [in Polish].
8. Walczak, M. (2020). Imiona pochodzenia hebrajskiego w rosyjskich i polskich przysłowiach i powiedzeniach [Names of Hebrew Origin in Russian and Polish Proverbs and Sayings]. *Iudaica Russica*. 4. P. 72–86. DOI: <https://doi.org/10.31261/IR.2020.04.05> [in Polish].
9. Weryha-Darowski, A. (1874). Przysłowia polskie odnoszące się do nazwisk szlacheckich i miejscowości [Polish Proverbs Relating to Noble Surnames and Place Names]. Poznań: Żupański [in Polish].
10. Bachynska, H. & Verbovetska, O. (2020). Ekvivalenty frazeologicznych odnośników ukraiński i polski z onimnym komponentem (na materiale «Korotkoho ukraińsko-polskoho slovnyka ustalenykh vyraziv») [Equivalents of Ukrainian and Polish Phraseological Units Featuring Onymic Components (Based on the *Concise Ukrainian-Polish Dictionary of Fixed Expressions*)]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu [Uzhhorod University Scientific Bulletin]*. Serii: Filolohiia, 2(44), 62–67. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840/2020.2\(44\).62-67](https://doi.org/10.24144/2663-6840/2020.2(44).62-67) [in Ukrainian].
11. Venzhynovych, N. (2017). Frazemy ukraiński mowy z onomastychnym komponentom u lnhvokulturolohichnomu vysvitlenni [Ukrainian Language Phrasemes Featuring Onomastic Components: A Linguocultural Perspective]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu [Research Papers of Ternopil National Pedagogical University]*. Serii: Movoznavstvo. Ternopil: TNPU imeni Volodymyra Hnatiuka, 1(27), 63–66 [in Ukrainian].
12. Venzhynovych, N. (2018). Frazemika ukraiński literaturnoi mowy v konteksti kohnitologii ta lnhvokulturolohii [Phrasemics of the Ukrainian Literary Language in the Context of Cognitology and Linguoculturology]. Uzhhorod: FOP Sabov A. M. [in Ukrainian].
13. Herasymchuk, V. A. (2005). Vlasni imena v ukraińskyykh frazeolohizmakh [Proper Names in Ukrainian Phraseology]. *Dyvoslovo*. Kyiv. 4. P. 43–47 [in Ukrainian].
14. Zhyzhoma, O. & Husiev, M. (2025). Vlasni imena u frazeolohii ukraiński, polskoi ta rosiiskoi mov: semantyka, obraznist i perekladatski rishennia [Proper Names in the Phraseology of Ukrainian, Polish and Russian: Semantics, Imagery and Translation Solutions]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu [Bulletin of the Pryazovskyi State Technical University]*. Serii: Filolohichni nauky, 23, 112–120. DOI: <https://doi.org/10.31498/2617-2038.14.2025.345708> [in Ukrainian].
15. Kononenko, V. I. (2002). Mova. Kultura. Styl [Language. Culture. Style]. Plai. Kyiv-Ivano-frankivsk [in Ukrainian].

16. Kuz, H. (2021). Linhvodydaktychnyi vymir ukrainskoi onomastychnoi frazeolohii [The Linguodidactic Dimension of Ukrainian Onomastic Phraseology]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language]*, 15, 120–129. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2021.15.3288> [in Ukrainian].

17. Moroz, O. (2002). Frazеологічні оди́нці з компонентом «власне іміа» в сучасній українській мові: структурно-семантичні аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 [Phraseological Units with the «Proper Name» Component in Modern Ukrainian: Structural and Semantic Aspects. PhD thesis in Philological Sciences: 10.02.01] [in Ukrainian].

18. Pasik, N. M. (2000). Vlasni nazvy v ukrainskii frazeolohii ta paremiolohii: dys... канд. філол. наук: 10.02.01 [Proper Names in Ukrainian Phraseology and Paremiology. PhD thesis in Philological Sciences: 10.02.01]. Nizhyn [in Ukrainian].

SOURCES CITED

Adalberg – Adalberg, S. (1889–1894). Księga przysłów, przypowieści i wyrażeń przysłowiowych polskich [The Book of Polish Proverbs, Parables and Proverbial Expressions]. Warszawa: Druk Emila Skińskiego. Retrieved December 18, 2025 from <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/11603/edition/18873/content> [in Polish].

Białek – Białek, M. (2012). Ilustrowany słownik przysłów [An Illustrated Dictionary of Proverbs]. Kraków: Wyd-wo edukacyjne Greg [in Polish].

Пазяк, 1990 – Prysliv'ya ta prykazky. Liudyna. Rodynne zhyttia. Rysy kharakteru [Proverbs and Sayings. Man. Family Life. Character Traits]. (1990). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Плав'юк, 1946 – *Prypovidky abo ukrainsko-narodna filosofii* [Adages or Ukrainian Folk Philosophy]. (1946). Vol. 1. Edmonton: Alberta [in Ukrainian].

Номис – Ukrainski prykazky, prysliv'ya i take inshe [Ukrainian Sayings, Proverbs and Suchlike] (2003). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

Плав'юк, 1996 – *Ukrainski prypovidky* [Ukrainian Adages]. (1996). Vol. II. Edmonton: *Asotsiatsiia Ukrainskykh Pioneriv Alberty* [in Ukrainian].

VITIT – Ukrainski prysliv'ya ta prykazky [Ukrainian Proverbs and Sayings]. (1992). Kyiv: Tovarystvo «Znannia» Ukrainy [in Ukrainian].

Пазяк, 2001 – Ukrainski prysliv'ya, prykazky ta porivniannia z literaturnykh pam'yatok [Ukrainian Proverbs, Sayings and Comparisons from Literary Monuments]. (2001). Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].

Панасенко – Ukrainski prysliv'ya i prykazky [Ukrainian Proverbs and Sayings]. (2012). Kharkiv: Tovarystvo «Bibkolektor» [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 25.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026